

Mindig szükség van felelős vezetőkre

2017. november 6. 101 megtekintés

Ha röviden kívánnánk összefoglalni a lényegét, akkor az ebben a címben benne van. A székelykeresztúri Molnár István Múzeumban tartott Nemzetpolitika a hegyvidéken című pénteki konferencia – bár érintette Egán Ede (1851–1901), Darányi Ignác (1849–1927) munkásságát is – jórészt a rugonfalvi születésű Bartha Miklós (1848–1905) életével volt hivatott foglalkozni, azt igyekezett ismertetni és visszahelyezni a köztudatba.

Kása Csaba történész. Tevékeny hozzáállás Fotó: Simó Márton

A rendezvény moderátoraként dr. Mészáros Balázs történész, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum főosztályvezetője tolmácsolta dr. Fazekas Sándor magyar földművelésügyi miniszter üzenetét, majd Raffai Emil, Székelykeresztúr polgármestere köszöntötte az egybegyűlteket.

Bartha életműve aktuális

Dr. Bottlik József történész, aki hosszú időn át foglalkozott Bartha Miklós életútjával, a jeles politikus és közíró életútját ismertette. Bottlik a Bartha-kötetek újrakiadása során – különösen a Lakiteleki Tölgy Alapítvány megbízásából, de már korábbi tevékenysége során is – mélyült el a dualizmus korának vizsgálatában, így más jeles személyiségek pályáivével hasonlíthatta össze Bartha művét, aki így került egymás mellé a „triumvirátus” másik két tagjával, Egánnal és Darányival. Bartha nem politikusként, hanem szakemberként és közíróként utazott több alkalommal is a hegyvidéki akció keretében Kárpátaljára 1898 és 1901 között – hiszen ellenzékben volt –, és az izgatta, hogy a minisztériumi kezdeményezés miként kap életre, s az képes lesz-e majd a Kárpátok-hegyvonulata mentén, Erdélybe és a Székelyföldre áthatalni, ott segíteni a leginkább kiszolgáltatott parasztságot. Mivel Bartha és Egán közt ekkor már bő másfél évtizedes barátság volt, személyes indíttatása még inkább felerősödött. A Felvidék északkéleti részein – akkor a Kárpátalja megnevezés még nem élt a köztudatban – tett utazásokon szerzett élményeit saját lapja, a kolozsvári Ellenzék hasábjain is közölve, igen nagy hatást ért el. Egán 1901-ben tisztázatlan körülmények közt Munkács közelében életét vesztette, s így módon a Bartha-féle publikációk sorozata – tulajdonképpen a riportorozatból született meg a Kazárföldön című kötet – igencsak a figyelem középpontjába került. A ruszin és a helyi zsidó népesség közötti konfliktusokat, az uzsora és a földnélküliség jelenségét vizsgálta, létrehozva így az első faluszociográfiát, amely műfaj a későbbiekben több jelentős és nagyhatású írónál is igen fontos szereppel bír. Elég, ha Szabó Dezső, Németh László, Szabó Zoltán, Tillyés Gyula, Móricz Zsigmond vagy Tamási Áron szociografikus indíttatású műveire gondolunk. Barthát elsősorban nem az érdekelte, hogy a konfliktusos helyzet mely nemzetiségek körében állt fenn, hanem az igazságosság, a társadalmi haladás és a fejlődés.

Bartha és az EMKE, az odafigyelés

Sebestyén István Elemér doktorandusz (PPE), zetelaki történelemtanár Bartha Miklósnak az EMKÉ-hez fűződő viszonyát mutatta be, hangsúlyozva, hogy – bár megvoltak a minták, ott voltak a századok hasonló jellegű szerveződései, ott volt a románok ASTRA (1861) nevű mozgalma – csak halogatás és kezdeti torzalkodások után sikerült elindítani az Erdélyrészi Magyar Közművelődési Egyletet (1884), igaz, hogy akkor már komoly apparátussal és olyan vagyonnal, amely lehetővé tette halogatás és kezdeti torzalkodások után sikerült elindítani az Erdélyrészi Magyar Közművelődési Egyletet (1884), igaz, hogy akkor már komoly apparátussal és olyan vagyonnal, amely lehetővé tette a célkitűzések megvalósítását, mindaddig, míg fennállt az Osztrák–Magyar Monarchia.

Gergely István (Tiszti), a Csibész Alapítvány ügyvezetője Bartha Miklós életpéldáját a mára próbálva átvetíteni, arról a törődésről is beszélt, amellyel a legkiszolgáltatottabb rétegeket kell(ene) megszólítani, azokat az embereket, akik kénytelenek a munkavállalás, a boldogulás végett vándorbotot venni a kezükbe.

Rugonfalva rejtőzködő fia és egy irodalomtörténeti érdekesség

Barabás Csaba, Rugonfalva református lelkésze elmesélte első találkozását Bartha Miklós emlékével, azzal az élménnyel, amely az egyházközség átvételekor érte. Megkérdezte a híveitől, hogy kit ábrázol egy régi fotó? Ki az egykori jótevő? A helyiek árulták el, hogy Bartha Miklós a település szülőtte. Nem csoda, s nem véletlen, hogy még a közelmúltban is el lehetett úgy végezni történelem vagy magyar szakot, akár teológiát is, hogy egy szó nem hangzott el soha erről a jelentős személyiségről. A fiatal lelkész ettől a pillanattól vált Bartha Miklós munkáinak olvasójává, a helyi kultusz ébren tartójává. Ma már van Bartha Miklósnak mellszobra Rugonfalván, a könyvei hozzáférhetőek és a tiszteletes azzal is próbálkozott, hogy lobbizzon Budapesten városigeti szobrának visszaállításáért, hiszen a szobor túlélte a második világháborút és a Kádár-kort. (Ez a szobor a mai Olof Palme-sétányon áll.) Úgy néz ki, hogy most ehhez van is politikai akarat, hiszen Darányi szobrát is sikerült visszahelyezni a Földművelésügyi Minisztérium elé, a Kossuth térre.

Kása Csaba történész, aki ma már elkötelezett rugonfalvi lokálpatrióta, hiszen budapesti létére háza van a településen, a Bartha Miklós könyve és a Kazárföldön című színmű közti különbségekről, az esetleges kapcsolatokról, a névazonosság vagy -hasonlóság okairól értekezett. Egyébként ez a konferencia az ő személyes közreműködése jóvoltából valósulhatott meg a Nemzeti Együttműködési Alap, az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatásával, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum és Székelykeresztúr Város Önkormányzata együttműködésében.